

การรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะ และประสบการณ์ การวิจัยต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล*

กิตติยารัตน์ ต้นสุวรรณ, พย.ม.¹ นันทวัน สุวรรณรูป, Ph.D.²

นันทิยา วัฒนา, Ph.D.²

(วันที่ส่งบทความ: 9 ม.ค.61; วันที่แก้ไข: 18 มี.ค.61; วันที่ตอบรับ 29 มี.ค. 61)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรค ทักษะ และประสบการณ์ การวิจัยกับการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มรายชื่อพยาบาลใน 5 จังหวัดของเขตบริการสุขภาพที่ 3 จำนวน 234 คน ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์จำนวน 151 คนคิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 64.53 เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะต่อการวิจัย ประสบการณ์การวิจัย และการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุเฉลี่ย 43.41 ปี ($SD = 5.99$) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 92.70) มีคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และการรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง อุปสรรคที่พบมากที่สุดคือการรายงานผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ ประสบการณ์การวิจัยอยู่ในระดับน้อย การรับรู้ อุปสรรคมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางลบต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ($r(151) = -506, p < .01$) ทักษะ และประสบการณ์การวิจัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r(151) = .538, p < .01$; $r(151) = .311, p < .01$) จากผลการวิจัยเสนอแนะว่าสถานบริการสุขภาพปฐมภูมิควรหาทวิวิธีในการสนับสนุนพยาบาลเพื่อลดอุปสรรคและเสริมสร้างทักษะของกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ผ่านการอบรมที่เหมาะสม นอกจากนี้การศึกษาด้านการวิจัยควรมีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยโดยมีทีมที่ปรึกษาด้านการวิจัยคอยให้ความช่วยเหลือ

คำสำคัญ: อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์, พยาบาลวิชาชีพหน่วยบริการปฐมภูมิ

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ, ศูนย์แพทย์ชุมชนเมืองวัดไทรใต้ จ.นครสวรรค์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

²Corresponding Author: นันทวัน สุวรรณรูป, E-mail: nuntawun.suw@mahidol.ac.th

Perceived Barriers to Implementing Evidence, Attitudes, and Research Experiences Toward Evidence –Based Nursing Practice among Professional Nurses in Health Promoting Hospital*

Kittiyarat Tonsuvan, M.N.S.¹ Nantawan Suwonnaroop, Ph.D.²,

Nantiya Watthayu, Ph.D.²

(Received: Jan 9th, 2018; Revised: March 18th, 2018; Accepted March 29th, 2018)

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationships among perceived barriers, attitude, and research experiences to evidence-based nursing practice. A simple random sample of 234 nurses working in health-promoting hospitals was drawn from the name lists of registered nurses in five provinces of Health Service Plan Region 3. One hundred and fifty-one completed questionnaires were returned by postage mail, with a response rate of 64.53%. Data were collected through demographic data, barriers to implementing evidence, attitudes towards evidence-based practice, research experiences, and evidence-based nursing practice questionnaires. Correlations were analyzed by using Pearson's Product Moment Correlation. The findings showed that the nurses had an average age of 43.41 years ($SD = 5.99$) and 92.70% were nurses with bachelor's degree. The mean scores of evidence-based nursing practice and perceived barriers were in moderate levels. The most encountered barrier to implementing evidence-based nursing was reporting research in English. The samples had low mean score of research experiences. There was significant negative correlation between perceived barriers to implementing evidence and evidence-based nursing practice ($r(151) = -.506, p < .01$). Attitudes and research experiences were significantly positive correlated with evidence-based nursing practice ($r(151) = .538, p < .01$; $r(151) = .311, p < .01$). Based on the findings, it is suggested that primary healthcare organizations should develop a strategy to support professional nurses to minimize barriers and build evidence-based practice skills through proper training. Besides education/training on research, primary health care organizations should continuously encourage nurses to conduct research by setting a research advisory team to provide support.

Keywords: barriers, attitudes, evidence-based nursing practice, primary care nurses

*Master Thesis, Master of Nursing Science Program in Community Nursing Practitioner, Faculty of Nursing and Faculty of Graduate Studies, Mahidol University

¹Registered Nurse, Professional level, Watsaitai Primary Care Unit, Nakhonsawan

²Assistance Professor, Faculty of Nursing, Mahidol University

²Corresponding Author: Nantawan Suwonnaroop, E-mail: nuntawun.suw@mahidol.ac.th

บทนำ

การปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based practice) เป็นการดูแลผู้ป่วยที่มีคุณภาพที่สูงที่สุด (Case, 2004) ปัจจุบันองค์การทางการแพทย์ให้ความสำคัญกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นอย่างมาก มีแนวทางการปฏิบัติทางการแพทย์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับพยาบาลผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ โดยกำหนดเป็นสมรรถนะไว้อย่างชัดเจน เช่น สมรรถนะของผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงต้องมีความสามารถในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พยาบาลที่ได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง (หลักสูตรฝึกอบรม 4 เดือน) ต้องมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการรักษายาบาลผู้ป่วยเฉพาะโรคโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ต้องประเมินคัดเลือกลักษณะเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยเฉพาะโรคและใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาคุณภาพการรักษายาบาลผู้ป่วยเฉพาะโรคได้ รวมถึงพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีก็ได้มีการกำหนดสมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัยเป็นหนึ่งในแปดจากสมรรถนะทั้งหมด (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2556) จึงกล่าวได้ว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทางการแพทย์ในทุกระดับต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งการทำวิจัยหรือการนำผลการวิจัยไปใช้และการบูรณาการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล

การปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นการค้นหาหลักฐานที่ดีที่สุดนั้นคือผลการวิจัย บทสรุปของหลักฐานเชิงประจักษ์คือการนำไปตัดสินใจทางคลินิกเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ การปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นรูปแบบที่

ใช้ผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติโดยพิจารณานำผลการวิจัยที่ยืนยันว่าการปฏิบัตินั้นได้ผลดีมาเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงคุณภาพ ดังนั้นหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ได้รับความสนใจและผู้เชี่ยวชาญให้การยอมรับมากที่สุดคือหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากการศึกษาวิจัยอย่างมีคุณภาพ

สำหรับประเทศไทยพบว่าแนวโน้มการผลิตผลงานวิจัยทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยปีละ 1,000 เรื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการผลิตมหาบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ แต่ส่วนมากเป็นงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์ (ประณีต ส่งวัฒนา, 2552) การศึกษาวิจัยในต่างประเทศพบว่ามีการผลิตเพียงร้อยละ 34.5 ที่มีการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากผลการวิจัย ถึงแม้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.2) รู้สึกว่าการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์นั้นมีความสำคัญ ขณะที่มีการผลิตผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น แต่พยาบาลที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ใช้ความรู้จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ความรู้จากเพื่อนร่วมงาน ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพยาบาล เพื่อนำมาตัดสินใจทางคลินิก สิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากผลการวิจัย มี 4 ประเด็น คือ 1) ลักษณะของงานวิจัยและคุณภาพของงานที่ศึกษา 2) การให้คุณค่ากับงานวิจัย รวมไปถึงทักษะและความตระหนักของพยาบาล 3) ลักษณะองค์กรและข้อจำกัดที่ถูกกำหนดโดยสถานที่ทำงาน และ 4) การสื่อสารและการเข้าถึงงานวิจัย รวมถึงการนำเสนอรายงาน (Funk, Champagne, Wiese, & Tornquist, 1991)

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อีกอย่างคือทัศนคติ ในการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าทัศนคติเป็นตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายค่อนข้างสูง (Estabrooks, Floyd, Scott-Findlay, & Gushta,

2003) การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างต่อเนื่องจะมีแนวโน้มการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างยั่งยืน (ปานทิพย์ ปูรณานนท์ และทัศนีย์ เกริกกุลธร, 2554) นอกจากนี้ประสบการณ์การวิจัยความหมายรวมถึงการมีส่วนร่วมในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การอบรมวิจัย ยังเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ พยาบาลที่ได้รับการอบรมวิจัยจะส่งผลต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการอบรม และผู้ที่อบรมระยะยาวจะมีความสนใจการทำวิจัยมากกว่าผู้ที่อบรมระยะสั้น

ปัจจุบันพยาบาลเวชปฏิบัติมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพตามนโยบายการปฏิรูประบบบริการสุขภาพ ที่มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพเชิงรุกในการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ ส่งผลให้พยาบาลต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการรักษาโรคเบื้องต้น และการดูแลสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพตนเอง การปรับทัศนคติต่อภาระงาน การตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้สู่การปฏิบัติในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญและยังเป็นการพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็ง จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทัศนคติ และประสบการณ์การวิจัยต่อ

การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. ศึกษาการรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทัศนคติและประสบการณ์การวิจัย ต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

คำจำกัดความ

การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง การกระทำในการตัดสินใจเลือกหลักฐานการวิจัยที่ดีที่สุดที่ใช้ประกอบกับความเชี่ยวชาญทางคลินิกพร้อมกับความพึงพอใจของผู้ป่วย จากการค้นหา การประเมิน และการประยุกต์ใช้หลักฐานที่มีความเป็นปัจจุบัน วัดโดยใช้แบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรม

การรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง สิ่งที่ขัดขวางการนำผลงานวิจัยทางการพยาบาลมาใช้ซึ่งอุปสรรคประกอบด้วย

1) งานวิจัย 2) พยาบาลคือการทำพยาบาลให้คุณค่ากับงานวิจัย รวมไปถึงทักษะและความตระหนัก 3) องค์กร เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดที่ถูกกำหนดโดยสถานที่ทำงาน และ 4) การสื่อสารเช่นการนำเสนอรายงานและการเข้าถึงงานวิจัย (Funk et al., 1991) ซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามอุปสรรคในการนำผลงานวิจัยมาใช้ (ขรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ, 2550) ซึ่งแปลมาจาก Funk et al.

ทัศนคติต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ หมายถึง ความเชื่อความคิดเห็นความรู้สึคนึกคิดที่มีต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งวัดโดยใช้แบบประเมินทัศนคติต่อการปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของ มรกต คงสีปาน (2556)

ประสบการณ์การวิจัย หมายถึง การผ่านอบรมการทำวิจัย การทำวิจัย การมีส่วนร่วมในการทำวิจัย การนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้และการเข้าร่วมฟังการนำเสนอผลงานวิจัย โดยข้อคำถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเองจากการทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดของ Funk et al. (1991) ซึ่งระบุว่าสิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) งานวิจัย 2) พยาบาล คือ การที่พยาบาลให้คุณค่ากับงานวิจัย รวมไปถึงทักษะและความตระหนัก 3) องค์กร เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดที่ถูกกำหนดโดยสถานที่ทำงาน และ 4) การสื่อสาร เช่น การนำเสนอรายงานและการเข้าถึงงานวิจัย และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบด้วยทัศนคติและประสบการณ์การวิจัยซึ่งเป็นปัจจัยทำนายที่มีผลต่อการปฏิบัติการพยาบาล

โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยผลลัพธ์ที่ได้นำไปเป็นข้อมูลสนับสนุน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขสิ่งที่เป็อุปสรรคขัดขวางการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลและเป็นข้อมูลสะท้อนให้พยาบาลและองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและการประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อพยาบาลที่ปฏิบัติงานในบริการปฐมภูมิ เนื่องจากพยาบาลได้ถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญด้านคลินิกเพื่อจัดการกับปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อน การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติการพยาบาลในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาการรับรู้อุปสรรคและความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทัศนคติ และประสบการณ์การวิจัยต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นกลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งอยู่ในเขตบริการสุขภาพที่ 3 ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดชัยนาท จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร พยาบาลวิชาชีพได้มาจากทะเบียนรายชื่อแต่ละจังหวัดคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*power 3.1 ค่าที่ใช้ในการคำนวณคืออำนาจในการทดสอบ (Power) กำหนดที่ระดับ .80 ระดับนัยสำคัญ (alpha) กำหนดที่ระดับ .05 และค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่ระดับ 0.216

จำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ 163 ราย ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงจากผลการวิจัยของวิชา แซ่เซี่ย, ประณีต ส่งวัฒนา, วันดี คหะงศ์, และ สุวีพรรณ สุวรรณ (2551) จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 234 ราย เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2558 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในคน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (COA No.IRB- NS2015/317.1512) และได้รับการอนุมัติให้เก็บข้อมูลจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดและแสดงรายละเอียดผ่านเอกสารชี้แจง (Participant information sheet) ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยตัดสินใจ อธิบายวัตถุประสงค์ชี้แจงให้ทราบเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นความลับ การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 5 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นการเลือกตอบและเติมข้อความได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน และการอบรมเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ลักษณะของพยาบาล 2) ลักษณะขององค์กร 3) ลักษณะของงานวิจัย และ 4) ลักษณะของการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ขออนุญาต

ใช้แบบสอบถามของ ชรัสนิกุล ยิ้มบุญณะ และคณะ (2550) ซึ่งแปลมาจากเครื่องมือของ Funk et al. (1991) ผู้วิจัยได้ปรับข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ การแปลผลแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 74-100 คะแนน หมายถึง มีอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 47-73.9 คะแนน หมายถึง มีอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 20-46.9 คะแนน หมายถึง มีอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย

3. แบบสอบถามทัศนคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้แบบสอบถามของมรกต คงสีปาน (2556) และมีการปรับข้อคำถามจาก 23 ข้อ เหลือ 15 ข้อ เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ การแปลผลแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 55-75 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในระดับดี ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 35-54.9 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 15-34.9 หมายถึง มีทัศนคติในระดับน้อย

4. แบบสอบถามประสบการณ์การวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการอบรมการทำวิจัย ประสบการณ์การทำวิจัย ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการทำวิจัย ประสบการณ์ในการนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ และประสบการณ์การเข้าร่วมฟังการนำเสนอผลงานวิจัย เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ การแปลผลแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 18-25 คะแนน หมายถึง มีประสบการณ์การวิจัยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 11-17.9 หมายถึง มีประสบการณ์การวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง และ

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5-10.9 หมายถึง มีประสพการณ์การวิจัยอยู่ในระดับน้อย

5. แบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด จำนวน 12 ข้อ เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ การแปลผลแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 44-60 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 28-43.9 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 12-27.9 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แบบประเมินทัศนคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แบบสอบถามประสพการณ์การวิจัย และแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำแบบประเมินไปคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index [CVI]) พบว่าแบบสอบถามทัศนคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบสอบถามประสพการณ์การวิจัย มีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ .80 และ 1.0 ตามลำดับ แต่แบบสอบถามอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีค่าความตรงตามเนื้อหาน้อยกว่า .80 ผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาและ

จำนวนข้อคำถามตามคำแนะนำและได้ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเพื่อหาดัชนีความตรงตามเนื้อหาอีกครั้ง พบว่าแบบสอบถามอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ได้ค่าความสอดคล้อง 1.0 ทั้งสองเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พบว่าแบบสอบถามอุปสรรคการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์แบบสอบถามทัศนคติต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ แบบสอบถามประสพการณ์การวิจัยและแบบสอบถามการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .813 .907 .860 และ .829 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากผ่านการอนุมัติให้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามการวิจัยพร้อมเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจไปทางไปรษณีย์ โดยระบุขอความร่วมมือการทำแบบสอบถามการวิจัยและส่งเอกสารทั้งหมดกลับภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากที่เอกสารส่งถึงผู้เข้าร่วมวิจัย ถ้าไม่ได้รับแบบสอบถามการวิจัยกลับมาภายใน 2 สัปดาห์นับจากส่งแบบสอบถามไป ผู้วิจัยจะติดตามโดยการส่งไปรษณียบัตรในสัปดาห์ที่ 4 ทั้งนี้ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัย ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติก่อนวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทศนคติและประสบการณ์การวิจัยต่อการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในบริการปฐมภูมิ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ตัวอย่างที่ได้เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 99.30) ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ค่าเฉลี่ยอายุคือ 43.41 ปี ($SD = 5.990$) ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11-20 ปี อายุการทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพโดยเฉลี่ยคิดเป็น 11.94 ปี ($SD = 1.930$) อายุการทำงานน้อยที่สุดคือ 9 ปี และอายุการทำงานมากที่สุดคือ 21 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 92.70) มีส่วนน้อยจบปริญญาโท (ร้อยละ 7.30) สาขาปริญญาโทที่จบคือ การพยาบาลสาขาเวชปฏิบัติชุมชน และการพยาบาล

เวชปฏิบัติครอบครัว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ 100) ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) และผ่านการอบรมการพัฒนางานประจำสูงงานวิจัย (Routine to Research [R2R]) คิดเป็นร้อยละ 35.10 มีส่วนน้อยผ่านการอบรมการวิจัย (ร้อยละ 6.00) ตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.70) มีประสบการณ์การทำวิจัย

การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในบริการปฐมภูมิ กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 36.94 ($SD = 5.198$) อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์รายข้อพบว่าการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีคะแนนการปฏิบัติระดับเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด 3 อันดับ โดยอันดับแรกคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 71.50) อันดับรองลงมาคือ พยาบาลเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เฉพาะที่เป็นภาษาไทยในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 53.60) และสุดท้ายคือพยาบาลใช้ความเชี่ยวชาญทางคลินิกควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (ร้อยละ 48.30) เป็นที่น่าสังเกตว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลที่สร้างขึ้นมาน้อยมาก (ร้อยละ 1.30)

ตารางที่ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพิสัย และระดับการแปลผลของอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ทัศนคติ ประสบการณ์การวิจัยและการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (N=151)

ตัวแปร	M	SD	Actual Range	Range	แปลผล
1.อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	63.60	8.565	20-100	42-81	ปานกลาง
ลักษณะพยาบาล	18.34	2.735	6-30	10-26	ปานกลาง
ลักษณะองค์กร	21.61	4.794	7-35	7-30	ปานกลาง
ลักษณะผลการวิจัย	11.62	3.143	4-20	4-17	ปานกลาง
ลักษณะของการสื่อสารเพื่อเผยแพร่งานวิจัย	12.05	1.921	3-15	8-15	มาก
2.ทัศนคติ	52.83	3.981	15-75	43-63	ปานกลาง
3.ประสบการณ์การวิจัย	9.16	2.843	5-25	5-18	น้อย
4.การปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์	36.94	5.198	12-60	24-49	ปานกลาง

การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่าอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยคะแนนอุปสรรคเท่ากับ 63.60 คะแนน (SD = 8.565) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ลักษณะการสื่อสารเพื่อเผยแพร่งานวิจัยมีระดับอุปสรรคมาก ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 12.05 สิ่งที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดคือ การรายงานผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษเข้าใจยาก รองลงมาคือการไม่มีแหล่ง

สนับสนุนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติงานสุดท้ายคือรายงานผลการวิจัยใช้ภาษาสถิติที่เข้าใจยาก และวิธีวิเคราะห์ผลการวิจัยนำเสนอในรูปแบบที่ยุ่งยาก ส่วนลักษณะพยาบาล ลักษณะองค์กร และลักษณะผลการวิจัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 18.34/21.61 และ 11.62 ตามลำดับ สิ่งที่เป็นอุปสรรคน้อยที่สุดคือผู้บริหารไม่สนับสนุนให้นำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทัศนคติและ
ประสบการณ์การวิจัย ต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (N=151)

ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (<i>r</i>)	ระดับนัยทางสถิติ (<i>p</i>)
อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	-.506**	.000
ทัศนคติ	.538**	.000
ประสบการณ์การวิจัย	.311**	.000

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทัศนคติและประสบการณ์การวิจัย ต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่าการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในทิศทางลบในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r(151) = -.506, p < .01$ ทัศนคติและประสบการณ์การวิจัยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในทิศทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r(151) = .538, p < .01$; $r(151) = .311, p < .01$ ดังตารางที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรทัศนคติต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 52.83 คะแนน ($SD = 3.981$) ประสบการณ์การวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การวิจัยในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 9.16 คะแนน ($SD = 2.843$)

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ผลคะแนนการปฏิบัติระดับเห็นด้วยมากและเห็นด้วยอย่างยิ่ง มากที่สุด 3 อันดับ โดยอันดับแรกคือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 71.50) ผลการศึกษาสอดคล้องกับบริบทของการปฏิบัติงาน เนื่องจากบริการปฐมภูมิเป็นมีฐานะเป็นลูกข่าย (Sub-contractor) ซึ่งมีโรงพยาบาลชุมชนเป็นผู้จัดบริการ มีฐานะเป็นแม่ข่าย (Main contractor) นโยบายการบริการจึงดำเนินงานตามแม่ข่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ Pericas-Beltran, Gonzalez-Torrente, Pedro-Gomez, Morales-Asencio and Bennasar-Veny (2014) ที่ว่าแนวปฏิบัติทางการพยาบาลและ Clinical protocol เป็นแหล่งข้อมูลที่พยาบาลใช้มากในการปฏิบัติการพยาบาล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าพยาบาลส่วนใหญ่ปฏิบัติการพยาบาลโดยอิงข้อมูลทางวิชาการ ไม่ได้ปฏิบัติงานโดยอาศัยความรู้สึก หรือประสบการณ์ส่วนตัว

การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การรับรู้อุปสรรคการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

วิเคราะห์รายด้านพบว่าด้านการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยนั้นอุปสรรคอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษเข้าใจยากมีคะแนนอุปสรรคมากที่สุดคือสาเหตุอาจเนื่องมาจากการเรียนวิชาชีพพยาบาลไม่ได้มีการเน้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษมากนัก รวมถึงในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันซึ่งหน่วยงานก็ไม่มีนโยบายส่งเสริม กระตุ้นหรือการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุให้ผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก มีคะแนนสูงที่สุดสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

จากการศึกษาของซรัสนิกุล ยัมบุญณะ และคณะ (2550) ระบุว่าพยาบาลมีการรู้อุปสรรคมากที่สุดคืองานวิจัยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ อาจอธิบายจากผลการศึกษาที่ผ่านมาได้ว่าสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตพยาบาลผู้จบการศึกษาใหม่อยู่ในระดับกลางและน้อย และค่าเฉลี่ยสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาตามการรับรู้ของตนเองและตามการรับรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับที่ต่ำ (กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, ธัญญวลัย บุญประสิทธิ์, และสุนทรี ภิญญามิตร, 2553) จากการศึกษาของ Wilasinee (2013) ยังระบุว่าพยาบาลไทยขาดการสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ ที่ผ่านมามีการให้ทุนสนับสนุนการอบรมคุณานการศึกษาวิจัยในต่างประเทศจากหน่วยงานภาครัฐ สถานพยาบาลและกลุ่มเอกชนองค์กร แต่พบว่าพยาบาลให้ความสนใจน้อย สาเหตุมาจากอุปสรรคด้านภาษาอังกฤษ ทำให้พยาบาลไทยขาดโอกาสในการพัฒนา

อุปสรรครองลงมาคือการไม่มีแหล่งสนับสนุนหรือสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติ (ร้อยละ 45.70) เนื่องจากในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้น มีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับการปฏิบัติไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อาจเกี่ยวเนื่องด้วยงบประมาณและระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างที่ค่อนข้างเข้มงวด และคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่อาจใช้งานไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ จารุวรรณ วงษ์วิเศษ (2549) ที่พบว่าหน่วยงานไม่มีคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอผลการศึกษาในบริการปฐมภูมิในต่างประเทศพบว่าอุปสรรคที่พบในพยาบาลชุมชนคือขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเรื่องคอมพิวเตอร์

อุปสรรคมากที่สุดอันดับสุดท้ายคือการรายงานผลการวิจัยใช้ภาษาสถิติทำให้เข้าใจยากและวิธีวิเคราะห์ผลการวิจัยนำเสนอในรูปแบบที่ยุ่งยาก (ร้อยละ 44.40) เท่ากัน อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (ร้อยละ 43.00) และในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นการอบรมในระยะสั้น (≤ 1 สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 40.40 มีเพียงร้อยละ 2.60 ที่ได้รับการอบรมระยะกลาง (8 วัน-6 เดือน) ประกอบกับส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์เป็นเพียงผู้ร่วมการวิจัยและทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเท่านั้น เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยยังมีอยู่น้อย จึงเป็นสาเหตุให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่เข้าใจภาษาสถิติและวิธีวิเคราะห์ผล การศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรีย์ แสงมณี, ยุพิน วัฒนสิทธิ์, นิตยาไกรวงศ์, และอุมภาพร ปุญญโสพรรณ

(2549) และชรัสตินกุล ยี่มบุญณะและคณะ (2550) ที่พบว่าอุปสรรค 1 ใน 3 ของพยาบาลคือไม่เข้าใจวิธีการทางสถิติการวิจัยทางการพยาบาล ผลการศึกษาของจาวรธรรม วงษ์วิเศษ (2549) ระบุเหมือนกันว่า 1 ในอุปสรรคที่พบบ่อยของพยาบาลคือมีความยากลำบากในการอ่านงานวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะและประสบการณ์การวิจัย ต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าอุปสรรคการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษา Kim et al. (2013) ที่พบว่าอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งอธิบายได้จากผลการศึกษาของ Stichler, Fields, Kim and Brown (2011) ที่ว่าถ้าอุปสรรคการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์อยู่ในระดับต่ำ ๆ จะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ต่อการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์มีมากขึ้น การศึกษาของ Ammouri et al. (2014) ระบุว่าพยาบาลในประเทศโอมานมีการรับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับผลการวิจัยและการอ่านบททวนงานวิจัยเป็นสิ่งที่เข้าใจยากจึงส่งผลให้มีการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ลดลง สำหรับผลการวิจัยนี้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีในระดับหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าอุปสรรคของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในบริการปฐมภูมิสามารถแก้ไขให้น้อยลงเพื่อจะส่งผลให้การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพิ่มมากขึ้น

ทัศนคติมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลาง ($r(151) = .538, p < .01$) ซึ่งอธิบายได้ว่าถ้าพยาบาลมีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์มากจะส่งผลต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลที่มากขึ้นด้วยเช่นเดียวกับการศึกษาของ Yi-Hao et al. (2013) ระบุความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ว่าทัศนคติที่ดีจะส่งผลให้ต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีแนวโน้มที่ดี Ammouri et al. (2014) พบว่าถ้าพยาบาลมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยหลักฐานเชิงประจักษ์น้อย ความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ก็จะน้อยลงเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามที่มีคะแนนทัศนคติดีมากที่สุดคือการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล จะช่วยให้พยาบาลมีทักษะในการสืบค้นความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นถึงร้อยละ 67.50 นั่นคือพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

ประสบการณ์การวิจัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลาง ($r(151) = .311, p < .01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Black, Balneaves, Garossino, Puyat and Qian (2015) ที่ศึกษาการทดสอบโปรแกรมการอบรมการวิจัย (Research training program) ซึ่งถือเป็นประสบการณ์การวิจัยอย่างหนึ่ง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมอบรมการวิจัย สามารถเพิ่มความมั่นใจ เพิ่มความ

ต้นตัวในการปฏิบัติทางคลินิกโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการศึกษาของ Yi-Hao et al. (2013) สนับสนุนว่าการอบรมหลักฐานเชิงประจักษ์ เป็นหนึ่งในตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเพิ่มการอบรมอย่างเข้มข้นเกี่ยวกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ถึงแม้ว่าพยาบาลส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ยังคงขาดการฝึกปฏิบัติการประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี มากถึงร้อยละ 92.70 ส่วนการอบรมการวิจัย/อบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 43.0 ส่วนใหญ่เป็นการอบรมระยะสั้น (≤ 1 สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 40.4 ถึงแม้ร้อยละของประสบการณ์เคยทำวิจัย จะอยู่ในระดับมากเกินครึ่งคือเท่ากับ 51.70 แต่ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพียงผู้ร่วมทำวิจัย คิดเป็นร้อยละ 37.1 โดยทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 43

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรค และระดับทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ระดับประสบการณ์การวิจัยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นควรส่งเสริมให้พยาบาลมีประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยและการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่หน่วยงานสามารถให้การสนับสนุนได้ เช่น การเพิ่มการอบรมจากระยะสั้น ให้เป็นระยะกลางหรือระยะยาว การเปิดให้มีเวทีสำหรับการนำเสนอการวิจัยหรืออบรมการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย เพื่อให้เกิดประสบการณ์ และยังเป็นการแก้ปัญหาอุปสรรคได้ เนื่องจากอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างเผชิญนอกจากภาษาอังกฤษแล้วนั่นคือการรายงาน

ผลการวิจัยใช้ภาษาสถิติทำให้เข้าใจยาก และไม่เข้าใจวิธีการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติซึ่งสามารถเพิ่มทักษะได้จากประสบการณ์การวิจัย

จากผลการวิจัย พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ก่อนเข้ามีพฤติกรรมที่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เห็นด้วยกับการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลแต่ยังมีการพัฒนาแนวปฏิบัติมาใช้ในหน่วยงานน้อยมาก เนื่องจากขาดความเข้าใจในกระบวนการและขาดทักษะในการสืบค้นและการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. หน่วยงานจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพร้อมให้มีการฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการของการได้มาซึ่งหลักฐานเชิงประจักษ์ รวมถึงการนำหลักฐานเชิงประจักษ์นั้นไปใช้ และส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เช่น มอบหมายให้มีการศึกษาหาความรู้จากบทความต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหน่วยงาน แล้วนำมาประกอบการตัดสินใจทางการพยาบาล

2. พยาบาลควรพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสนับสนุนการทำงานวิชาการ เช่น การสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลที่เหมาะสมกับบริบทของผู้รับบริการ และทำการประเมินผลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป

ด้านการวิจัย

1. กระตุ้น/ผลักดันให้พยาบาลมีการทำวิจัย ส่งผลงานนำเสนอในเวทีงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์ หน่วยงานควรให้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจในการริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมด้านการวิจัยภายในองค์กร

2. จัดทีมพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญภายนอกองค์กร เพื่อช่วยเป็นที่ปรึกษา/ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยการกำหนดเป็นนโยบายประจำปี ที่องค์กรควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการบริการปฐมภูมิในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ หรือศึกษาปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, ธัญญวลัย บุญประสิทธิ์, และสุนทรี ภิญญามิตร. (2553). ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาพยาบาลโดยบูรณาการกับโครงการบริการวิชาการ. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 3(2), 28-43.

จารุวรรณ วงษ์วิเศษ. (2549). *อุปสรรคต่อการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยงานผู้ป่วยวิกฤตโรงพยาบาลอุดรดิศดฎ์*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ชรัสนิภูถึ ยัฒบุนุณนะ, นารึ พุฒนัคค, มนตบงกช

กนกนัฒทพงศั, ดววงจึ บุนุณนัฒ, วรารพหาคุณนะเศรชญั, จัฒทนา นามเทพ, และนัภา เวชสุวรรณรคัษั. (2550). การนำผลงานวิจัยมาใช้และอุปสรรคของการนำผลงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล. *วารสารการพยาบาลศึรึราช*, 1(2), 11-26.

ประณัฒ สัฒฒนา. (2552). สถานภาพและทิศทางการวิจัยทางการพยาบาล: มุมมองจากประสบการณ์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทรั*, 1(1), 21-27.

ปานทึพัฒ พุฒนัฒนทัและทัสนัญั เกรกกุถุทธ. (2554). ปัจจัยทำนายสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์. *Journal of Nursing Science*, 29(2), 47-55.

มรกต คงสึปาน. (2556). *ผลของโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลต่อความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาที่หออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วัชรรัยั สางมณั, ยุพิน วัฒนสึทึ, นัฒยา ไกรวงศั, และอุมาพร ปุณุณุสัพรณ. (2549). อุปสรรคในการใช้ผลงานวิจัยทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ. *สงขลานครินทรัเวชสาร*, 24(6), 537-547.

วิภา แซ่เช็ย, ประณัฒ สัฒฒนา, วันดี คหะงศั, และสุรึพรณ สุวรณ. (2551). สถานภาพการทำวิจัยและอุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ของพยาบาลหลังจบการศึกษาในระดับมหาบัฒฒิตจจากคณะพยาบาล

- ศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์.
สงขลานครินทร์เวชสาร, 26(5), 451-458.
- สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. (2556). Professional Portfolio in Nursing. Retrieved from <http://www.med.cmu.ac.th/hospital/nis/downloads/wp-content/uploads/2013/10/Professional-Portfolio-in-Nursing.pdf>
- Ammouri, A. A., Raddaha, A. A., Dsouza, P., Geethakrishnan, R., Noronha, J. A., Obeidat, A. A., & Shakman, L. (2014). Evidence-Based practice: Knowledge, attitudes, practice and perceived barriers among nurses in Oman. *Sultan Qaboos University Medical Journal*, 14(4), 537-545.
- Black, A. T., Balneaves, L. G., Garossino, C., Puyat, J. H., & Qian, H. (2015). Promoting evidence-based practice through a tearch training program for point-of-care clinicians. *The Journal of Nursing Administration*, 45(1), 14-20. doi:10.1097/NNA.00000000000001
- Case, B. (2004). Evidence-based practice: The Future of Nursing Retrieved from <https://www.rn.com/>
- Estabrooks, C. A., Floyd, J. A., Scott-Findlay, S., O'Leary, K. A., & Gushta, M. (2003). Individual determinants of research utilization: a systematic review. *Journal of Advance Nursing* 43(5), 506-520.
- Funk, S. G., Champagne, M. T., Wiese, R. A., & Tornquist, E. M. (1991). Barriers to using research findings in practice: The clinician's perspective. *Applied Nursing Research*, 4(2), 90-95.
- Kim , S. C., Brown, C. E., Ecoff, L., Davidson, J. E., Gallo, A.-M., Klimpel, K., & Wickline, M. A. (2013). Regional evidence-based practice fellowship program: Impact on evidence-based practice implementation and barriers. *Clinical Nursing Research*, 22(1), 51-69.
- Pericas-Beltran, J., Gonzalez-Torrente, S., Pedro-Gomez, D., Morales-Asencio, J., & Bennasar-Veny, M. (2014). Perception of Spanish primary healthcare nurses about evidence-based clinical practice: a qualitative study. *International nursing review*, 61(1), 90-98.
- Stichler, J. F., Fields, W., Kim, S. C., & Brown, C. E. (2011). Faculty knowledge, attitudes, and perceived barriers to teaching evidence-based nursing. *Journal of Professional Nursing*, 27(2), 92-100.
- Wilasinee, Y. (2013). การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของพยาบาลไทย เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการแพทย์ได้อย่างยั่งยืน. *Stamford Journal*, 5(1), 155-159.
- Yi-Hao, W., Ken, N. K., Chun-Yuh, Y., Heng-Lien, L., Chieh-feng, C., & Ya-Wen, C. (2013). Implementation of evidence-based practice across medical, nursing, pharmacological and allied healthcare professionals: a questionnaire survey in nationwide

hospital settings. *Implementation Science*,
8(112), 3-10

Zhou, F., Hao, Y., Guo, H., & Liu, H. (2016).
Attitude, knowledge, and practice on
evidence-based nursing among registered
nurses in traditional Chinese medicine
hospitals: a multiple center cross-sectional
survey in China. *Evidence-Based
Complementary and Alternative Medicine*,
2016, 1-18. Article ID 5478086. [https://
doi.org/10.1155/2016/5478086](https://doi.org/10.1155/2016/5478086)